EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 12.5.2021
COM(2021) 237 final

2021/0121 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogus Euroopa Liidu taotluse kohta pikendada WTO kohustuste peatamist, et võimaldada Lääne-Balkani riikidele ühepoolseid kaubandussoodustusi

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolevas ettepanekus määratakse kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni (edaspidi „WTO“) peanõukogus Euroopa Liidul (EL) Lääne-Balkani riikidele ühepoolseid kaubandussoodustusi teha võimaldava WTO kohustuste peatamise otsuse vastuvõtmise kava suhtes.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamisleping (Marrakechi leping)

Marrakechi leping, millega asutati Maailma Kaubandusorganisatsioon (edaspidi „WTO leping“), jõustus 1. jaanuaril 1995.

Euroopa Liit on lepingu osaline.

2.2. Maailma Kaubandusorganisatsiooni ministrite konverents ja peanõukogu

WTO lepingu IV artikli lõike 1 kohaselt on ministrite konverents volitatud tegema otsuseid kõigis mitmepoolsete kaubanduslepingutega hõlmatud küsimustes.

WTO lepingu IV artikli lõike 2 kohaselt täidab ministrite konverentsi kohtumiste vahelisel ajal tema ülesandeid peanõukogu.

WTO lepingu IX artikli lõike 1 kohaselt teeb WTO otsuseid tavaliselt konsensuse alusel.

2.3. WTO peanõukogu kavandatav akt

Vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3 võib liikmele kõnealuses lepingus kehtestatud kohustuse erakorralistel asjaoludel peatada.

ELi taotlusel võib WTO peanõukogu võtta vastu otsuse pikendada kehtivat WTO kohustuste peatamist, et EL saaks Lääne-Balkani riikidele teha ühepoolseid kaubandussoodustusi (edaspidi „kavandatav akt“).

Praegune kohustuste peatamise tähtaeg lõpeb 31. detsembril 2021. Seepärast on kavas võtta vastu akt, millega pikendatakse kohustuste peatamist kuni 31. detsembrini 2026.

Kavandatav akt muutub WTO liikmetele siduvaks vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3 ja II artikli lõikele 2, mille kohaselt „lisades 1, 2 ja 3 sisalduvad lepingud ning neile lisanduvad õigusaktid (...) on käesoleva lepingu lahutamatu osa ja siduvad kõigile liikmetele.“

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

16. detsembril 2020 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse (EL) 2020/2172, millega pikendati kuni 31. detsembrini 2025[1] ühepoolsete kaubandussoodustuste Lääne-Balkani riikide (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo,[*] Montenegro, Põhja-Makedoonia

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2172, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud maade ja territooriumide suhtes (ELT L 432, 21.12.2020, lk 7).

[*] Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

ja Serbia) suhtes kohaldamise aega. Kaubandussoodustused kehtestati nõukogu määrusega (EÜ) nr 2007/2000;[2] hiljem on neid mitu korda muudetud ja pikendatud.

Kui kohustusi, mis liidul on vastavalt 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe (GATT 1994) I artikli lõikele 1 ja GATT 1994 XIII artiklile, vajalikus ulatuses ei peatataks, tuleks tal ühepoolsete kaubandussoodustustega ette nähtud kohtlemist laiendada kõigile WTO liikmetele.

Seetõttu peab EL esitama taotluse pikendada viie aasta võrra, kuni 31. detsembrini 2026. liidu poolt Lääne-Balkani riikidele antud ühepoolseid kaubandussoodustusi käsitlevat WTO kohustuste peatamist vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3. Lisaks nimetatud taotluse esitamisele peaks EL toetama selle vastuvõtmist WTO peanõukogus.

See oleks neljas kord, kui pikendatakse algselt 8. detsembril 2000 kestusega kuni 31. detsembrini 2006[3] võimaldatud ja viimati 7. detsembril 2016[4] pikendatud kohustuste peatamist. Kohustuste peatamist ja selle pikendusi on võimaldatud põhjusel, et piirkonna majanduslik olukord on lakkamatult raske ning liidu poolt kõnealustele riikidele võimaldatav sooduskohtlemine on mõeldud majandusarengu toetamiseks vastavalt GATT 1994 eesmärkidele.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 218 lõikega 9 on ette nähtud otsuste vastuvõtmine, millega „kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku.“

Mõiste „õigusliku toimega aktid“ hõlmab akte, millel on asjaomase organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel õiguslikud tagajärjed.

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

WTO peanõukogu on WTO lepingu alusel loodud organ.

Akt, mille peanõukogu peaks vastu võtma, on õigusliku toimega akt. Kavandatav akt on rahvusvahelise õiguse alusel siduv vastavalt WTO lepingu II artikli lõikele 2 ja IX artikli lõikele 3.

Kavandatava aktiga ei täiendata ega muudeta lepingu institutsioonilist raamistikku.

Seega on kavandatava otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mille kohta liidu nimel seisukoht võetakse. Kui kavandatava aktiga taotletakse kaht eesmärki või reguleeritakse kaht valdkonda ning üht neist

[2] ELT L 240, 23.9.2000, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 530/2007 (ELT L 125, 15.5.2007, lk 1), mis on kodifitseeritud nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 1215/2009 (ELT L 328, 15.12.2009, lk 1).

[3] WT/L/380.

[4] G/C/W/731.

võib pidada peamiseks, samas kui teine on üksnes kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, s.t peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kavandatava akti peamine eesmärk ja sisu on seotud ühise kaubanduspoliitikaga.

Seepärast on kavandatava otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik.

4.3. Järeldus

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes artikli 218 lõikega 9.

2021/0121 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Maailma Kaubandusorganisatsiooni peanõukogus Euroopa Liidu taotluse kohta pikendada WTO kohustuste peatamist, et võimaldada Lääne-Balkani riikidele ühepoolseid kaubandussoodustusi

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Liit sõlmis Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingu (edaspidi „WTO leping“) nõukogu otsusega 94/800/EÜ[1] ja see jõustus 1. jaanuaril 1995.

(2) WTO lepingu II artikli lõikes 2 on sätestatud, et lisades 1, 2 ja 3 sisalduvad lepingud ning neile lisanduvad õigusaktid (mitmepoolsed kaubanduslepingud), sealhulgas 1994. aasta üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe (GATT 1994), on käesoleva lepingu lahutamatu osa ja siduvad kõigile liikmetele.

(3) WTO lepingu IV artikli lõike 1 kohaselt võib ministrite konverents võtta vastu otsuseid kõigis mitmepoolsete kaubanduslepingutega hõlmatud küsimustes. Ministrite konverents koosneb kõigi liikmete esindajatest ja see tuleb kokku vähemalt kord kahe aasta jooksul. WTO lepingu IV artikli lõike 2 kohaselt täidab ministrite konverentsi kohtumiste vahelisel ajal tema ülesandeid peanõukogu. WTO lepingu IX artikli lõike 1 kohaselt teeb WTO tavaliselt otsuseid konsensuse alusel.

(4) Vastavalt WTO lepingu IX artikli lõikele 3 võib ministrite konverents erakorralistel asjaoludel teha otsuse peatada liikmele WTO lepingus või mis tahes mitmepoolses kaubanduslepingus kehtestatud kohustus.

(5) Algselt peatati liidu GATT 1994 I artikli lõikest 1 tulenevad kohustused 8. detsembril 2000 kehtivusega kuni 31. detsembrini 2006[2]; viimati pikendati peatamist 7. detsembril 2016 kehtivusega kuni 31. detsembrini 2021. Kohustused on peatatud ulatuses, mis võimaldab liidul kohaldada sooduskohtlemist Lääne-Balkani riikidest pärit, sooduskohtlemisele kuuluvate toodete suhtes.

(6) 16. detsembril 2020 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu määruse (EL) 2020/2172, pikendades taas, kuni 31. detsembrini 2025[3], ühepoolseid

[1] Nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsus 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT L 336, 23.12.1994, lk 1).

[2] WT/L/380.

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2172, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud maade ja territooriumide suhtes (ELT L 432, 21.12.2020, lk 7).

kaubandussoodustusi Lääne-Balkani riikide (Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo*, Montenegro, Põhja-Makedoonia ja Serbia) suhtes.

(7) Juhul kui WTO lepingust tulenevaid liidu kohustusi ei peataks, tuleks sooduskohtlemist, mida Lääne-Balkani riikidele võimaldatakse kuni 31. detsembrini 2025 ühepoolse sooduskorraga, laiendada kõigile teistele WTO liikmetele.

(8) Taotlus pikendada WTO kohustuste peatamist, et võimaldada Lääne-Balkani riikidele ühepoolset kaubandussoodustusi, on põhjendatud, kuna piirkonna majanduslik olukord on lakkamatult raske ning liidu poolt kõnealustele riikidele võimaldatav sooduskohtlemine on mõeldud majandusarengu toetamiseks vastavalt GATT 1994 eesmärkidele, mitte aga teiste WTO liikmete kaubanduse takistamiseks. Erandlikud asjaolud, mis õigustavad GATT 1994 I artikli lõike 1 ja XIII artikli kohaste kohustuste peatamise pikendamist, kehtivad endiselt.

(9) Kuna liidu poolt Lääne-Balkani riikidele antud ühepoolseid kaubandussoodustusi käsitleva WTO kohustuste peatamise pikendamine on WTO liikmetele siduv, on asjakohane kindlaks määrata seisukoht, mis võetakse liidu nimel WTO peanõukogus,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Liidu nimel asutakse Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) peanõukogus seisukohale taotleda Lääne-Balkani riikidele ühepoolsete kaubandussoodustuste tegemist võimaldatavate WTO kohustuste peatamise pikendamist kuni 31. detsembrini 2026 ja toetada selle taotluse vastuvõtmist.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja

* Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.